

SÄHKÖINEN ALLEKIRJOITUS KEVYT TUNNISTAUTUMINEN

Asiakirja Lausunto arkeologisesta tutkimustarpeesta koskien pyöräkaistojen rakentamista Itäisellä Rantakadulla välillä Rettiginrinne - Sotalaistenkatu ja tukimuurin rakentamista Aurasillan alapuolelle on allekirjoitettu Turun kaupungin Visma X-Sign palvelussa. Allekirjoittajat ovat tunnistautuneet Turku-AD-tunnuksilla.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja **Juhani Ruohonen**
Allekirjoitusaika 20.06.2023 09:43

Allekirjoittaja **Paula Saarento**
Allekirjoitusaika 20.06.2023 13:13

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja Lausunto arkeologisesta tutkimustarpeesta koskien
pyöräkaistojen rakentamista Itäisellä Rantak..pdf

Liitteet

Liite Liite 1 Itäinen Rantakatu lausuntoon liittyvät suunnitelmat2.pdf

Museopalvelut

20.6.2023

Dnro 983-2019
(10 03 01)

Turun kaupunki
Kaupunkiympäristö, kaupunkiympäristön toteutussuunnittelu
Kari Linnakoski

kari.linnakoski@turku.fi

Lausunto arkeologisesta tutkimustarpeesta koskien pyöräkaistojen rakentamista Itäisellä Rantakadulla välillä Rettiginrinne - Sotalaistenkatu ja tukimuurin rakentamista Aurasillan alapuolelle

Viite: sähköpostit Tuomas Turpeisen kanssa 6.-9.6.2023, laup. saap 14.6.23

Valmistelija: tutkija Tanja Ratilainen / Kulttuuriperintöyksikkö:

Turun kaupunki toteuttaa Itäisen Rantakadun pyöräkaistojen rakentamisen 2023–2024 välillä Rettiginrinne – Sotalaistenkatu. Hankkeeseen liittyy myös muita kadunparannus- ja vesihuollon rakentamistöitä. Vuonna 2023 toteutetaan Sotalaistenkadun ja Kaskenkadun välisen alueen hulevesiviemärilinjat kaivoineen ja uusi tukimuuri Aurasillan kupeeseen sekä uusitaan tukimuurin alueen vesihuoltoa. Tukimuurin vuoksi 80 metriä sillalta alajuoksulle päin kaivetaan 14 metrin levyinen luiskattu kaivanto, jonne rakennetaan 3 metriä leveä antura tukimuurin perustaksi. Anturan pinta-ala on noin 240m². Tukimuurin yläpuolelle, sen ja Rantakadun väliin tehdään vaahtolasitäyttö. Nykyisestä maanpinnasta kaivetaan n. 3,5–5,5 metrin syvyyteen. Tukimuurin viereen rakennetaan tekniikkapollareita, tekniikkakaivo sekä uutta jätevesi- että vesijohdot kaivoineen. Suunnitelmat lausunnon liitteenä 1a ja 1e. Hulevesilinjaa rakennetaan katualueella useita satoja metrejä. Tästä noin 700 metriä on kolmen eri muinaisjäännöksen alueella. Suunnitelmat lausunnon liitteenä 1b-d. Muutoin katurakenteiden (liikennevalot, katuvalot jne) uusimisen on tarkoitus pysyä olemassa olevissa rakennekerroksissa. Vuonna 2024 toteutettavasta hankkeen osasta museo lausuu erikseen, kun hankkeen yksityiskohdat ovat paremmin tiedossa.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa teetettiin katu- ja viemärointitöihin liittyen arkeologinen selvitys (Muuritutkimus Oy 28.9.2022) katualueille sijoittuvista arkeologisesti kriittisistä alueista. Selvitykseen ei sisällynyt Aurasillan alapuolisen tukimuurin alue, koska suunnittelun lähtötilanteessa sen rakentaminen ei kuulunut hankkeeseen. Hulevesien kaivuuta ohjattiin mahdollisimman vähän kajoavaan suuntaan.

Lausunto on tehty seuraavien suunnitelmien pohjalta: Vesi- ja viemärisuunnitelma X 4858 032_1, päiv. 24.4.2023, Aukio + tukimuuri, päiväämätön, Tukimuurin asemapiirustus, pituus- ja poikkileikkaus P 5601 140_3, päiv. 13.4.2023, Sotalaistenkatu-Myllyahde, viemärisuunnitelma D 5601 133_1, päiv. 3.1.2023, viemärisuunnitelma D 5601 133_2, päiv. 3.2.2023,

viemärisuunnitelma D5601 133_3, päiv. 3.1.2023, vesijohto, jätevesiviemäri, hulevesiviemärisuunnitelma X 4858 032_1.

Hankealueelle sijoittuu kolme muinaisjäänöstä Turun linnan tiilisali (mj.rek 1000031174), Makasiininranta (mj.rek 1000039130) sekä Turun kaupungin vanha asemakaava-alue (mj.rek 853500004)

Turun linnan tiilisalin alueella on harjoitettu tiilen ja kalkin polttoa 1500-luvun puolivälistä 1800-luvun alkuun saakka, mutta alue on luultavasti pääosin tuhoutunut myöhemmän maankäytön seurauksena. Makasiininrannassa on ollut 1700-luvulla ranta-aittoja ja varastoja ja aivan jokirannassa todennäköisesti satamarakenteita, kuten lastauslaitureita. Myös tämä alue on luultavasti myöhemmän maankäytön pitkälti tuhoamaa. Turun vanhan asemakaavan alueella, joka hankealueella ulottuu Aurasillasta noin 230 metriä alajuoksulle päin, asutusta on ollut viimeistään 1600-luvulta lähtien, mutta todennäköisesti jo keskiajalla. Aurasillan lähistö on kuulunut myös Kaskenmäessä sijainneen Pyhän Olavin dominikaanikonventin toiminta-alueeseen ja siellä saattaa olla myös hautoja. Aurasillalta ylävirtaan, Rettiginrinteelle saakka olevalla alueella kaupunkiasutus on alkanut viimeistään 1300-luvun puolivälissä. Alueen pintakerroksia lukuun ottamatta kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti hyvin säilyneet ja sinne saattaa ulottua konventtiin liittyvää kivirakentamista.

Turun museokeskus, Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan seuraavan:

Koska osa muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäänöstä on hankkeen vuoksi vaarassa tuhoutua tai peittyä, tulee alueella tehdä lain edellyttämiä arkeologisia tutkimuksia.

Tukimuurin rakentaminen:

Koska alueella sijaitseva osa muinaisjäänöstä tuhoutuu laajan kaivannon (n. 80x14m) vuoksi tai peittyä kiinteällä, pysyvällä rakenteella, tulee alueella tehdä rakennustöitä edeltävät arkeologiset kaivaukset. Anturan alainen 240m² osuus tulee tutkia puhtaaseen pohjasaveen saakka. Modernit ja sekoittuneet pintakerrokset voidaan kaivaa kaivinkoneella arkeologin valvonnassa. Tutkittava alue merkitty liitteeseen 1a.

Itäinen Rantakatu:

Turun linnan tiilisalin ja Makasiininrannan muinaisjäänösalueella tutkimukset voidaan tehdä ns. arkeologisena konekaivuun valvontana maanrakennustöiden yhteydessä, koska varmaa tietoa muinaisjäänöksen säilyneisyydestä katualueilla ei ole. Arkeologista konekaivuun valvontaa edellytetään, kun muinaisjäänöksen alueella kaivetaan yli metrin syvyyteen nykyisestä maan pinnasta tai nykyisen kadun rakennekerrosten alapuolelle. Valvottavat alueet merkitty lausunnon liitteeseen 1b-c.

Arkeologinen konekaivuun valvonta tarkoittaa sitä, että mahdollisesti esiin tulevat, vähäiset kiinteään muinaisjäännökseen kuuluvat rakenteet ja kerrostumat tutkitaan ja dokumentoidaan ja löydöt taltioidaan. Dokumentoinnin ajaksi konekaivu on keskeytettävä. Arkeologin on oltava paikalla, kun muinaisjäännöksen alueella kaivetaan.

Vanhan asemakaavan muinaisjäännösalueella liitteeseen 1d merkitty katualue A voidaan tutkia konekaivuun valvontana.

Tukimuurinalueen lisäksi alue B on tutkittava arkeologisin kaivauksin hulevesien, vesijohtojen ja jätevesien kaivuun osalta. (Huom. menevät osittain päällekkäin tukimuurin kaivannon kanssa) Modernit ja sekoittuneet pintakerrokset voidaan kaivaa kaivinkoneella arkeologin valvonnassa. Muutoin alueella edellytetään konekaivuun valvontaa, jos hankkeen kaivuut ulottuvat yli 0,5 metrin syvyyteen nykyisestä maanpinnasta / nykyisten rakennekerrosten alapuolelle.

Yleisesti

Mikäli orgaanisia kulttuurikerroksia jää tutkittujen alueiden pintaan, on ne suojattava tuhoutumiselta joko bentoniittimatolla tai saveuksella sen mukaan kumman menetelmän käyttö vaatii vähemmän kaivamista.

Mikäli säilynyttä kulttuurikerrosta jää tutkittujen alueiden alle ≤ 30 cm, tulee kulttuurikerrokset tutkia puhtaaseen pohjasaveen saakka.

Mikäli alueelta tulee esiin 1700-lukua vanhempia muurattuja kivirakenteita, niitä ei saa purkaa ja ne tulee suojata bentoniittimatolla.

Mikäli valvottavilla alueilla ilmenee, että muinaisjäännöksestä on säilynyt laajoja yhtenäisiä rakennekokonaisuuksia niihin liittyvine kulttuurikerroksineen, on sellaiset kohdat kuitenkin tutkittava arkeologisin kaivauksin.

Mikäli Aurasillan ympäristöstä tulee esiin koskemattomia hautoja, tulee ensisijaisesti pyrkiä kaivuulinjaa siirtämään siten, että haudat pystytään säilyttämään. Mikäli kaivuulinjaa ei pystytä siirtämään, tulee hauta tutkia kokonaan, vaikka se jatkuisi kaivettavan alueen ulkopuolelle. Vainajia ei siirretä osittain.

Tutkimuksissa mahdollisesti löytyvät irtoneiset ihmisluut (esim. sekoittuneet kerrokset, pintakerrokset) tulee ottaa talteen ja toimittaa uudelleenhaudattaviksi. Luiden uudelleenhautauksesta, sekä kokonaisten vainajien että irtoluiden, huolehtii käytännössä arkeologikonsultti, mutta kustannukset tulevat hankkeen toteuttajan maksettaviksi.

Vuonna 2024 toteutettavat osuudet:

Vuonna 2024 toteutettavasta hankkeen osasta museo lausuu erikseen, kun hankkeen yksityiskohdat ovat paremmin tiedossa, mutta ainakin vesihuoltoa varten tehtävät kaivannot Aurasillalta Rettiginrinteeseen toteutettavalla osuudella on varauduttava tutkimaan arkeologisin kaivauksin.

20.6.2023

Dnro 983-2019
(10 03 01)

Muinaismuistolain 15 § mukaan arkeologisten tutkimusten kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja.

Tämä lausunto tulee liittää tarjouspyyntöön / toimittaa tiedoksi tutkimuksista vastaavalle arkeologikonsultille.

Ohjeet arkeologisten kenttätöiden tilaamiseksi:

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_kulttuuriperinto/arkeologisten_kenttatoiden_tilaaminen

Ohjeet arkeologiselle toimijalle:

Engelin asemakaavaa 1828 vanhemmat kulttuurikerrokset rakenteineen luokituvat kiinteään muinaisjäännökseen.

Tutkimuksissa tulee noudattaa Museoviraston Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita:

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/laatuohjeet

Tarjoukseen tulee sisällyttää konservointi- ja analyysikuluja. Löydöt luetteloidaan Turun museokeskuksen kokoelmiin museon ohjeistusta noudattaen. Turun museokeskuksen arkistoon on toimitettava digitaalisessa muodossa tutkittujen alueiden rajat.

Liite 1

Itäinen Rantakatu lausuntoon liittyvät suunnitelmat

Turun museokeskus
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
museopalvelujohtaja

Juhani Ruohonen

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
Kulttuuriperintö
intendentti

Paula Saarento

Tiedoksi: Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi
Museoviraston kirjaamo, Sari Mäntylä-Asplund,
sari.mantyla-asplund@museovirasto.fi
Varsinais-Suomen ELY-keskus,
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
Varsinais-Suomen liitto, kirjaamo@varsinais-suomi.fi
Muuritutkimus, kuotila@muuritutkimus.com
Tuomas Turpeinen, tuomas.turpeinen@turku.fi
Vesa Varjonen, vesa.varjonen@turku.fi

